

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Maria Szczepanec

w sprawie z protestu wyborczego D.T.
przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 29 lipca 2020 r.,

wyraża opinię, że zarzut protestu jest niezasadny.

UZASADNIENIE

W dniu 21 lipca 2020 r. do Sądu Najwyższego wpłynął sporządzony przez wyborcę D.T. protest przeciwko wyborowi w dniu 12 lipca 2020 r. Prezydenta RP. W proteście podniesiono zarzut naruszenia art. 10 ust. 1 k.wyb. oraz art. 62 ust. 1 Konstytucji RP poprzez uniemożliwienie głosowania w drugiej turze wyborów. Na poparcie podniesionego zarzutu wskazano, że po dopisaniu się przed pierwszą turą wyborów do spisu wyborów w gminie S. protestujący nie mógł w drugiej turze wyborów oddać głosu w obwodowej komisji wyborczej właściwej dla miejsca jego zamieszkania, a brak informacji o tym, że wpisanie się do spisu wyborców w innej gminie niż miejsce zamieszkania obejmuje obie tury wyborów spowodował, że nie pobrał on zaświadczenia o prawie do głosowania.

Wobec podniesionych zarzutów swoje stanowisko w dniu 25 lipca 2020 r. przedstawił Prokurator Generalny oraz Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie o sygn. akt. I NSW 963/20. W ich ocenie protest zawierający takie zarzuty nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 321 § 3 k.wyb. Dodatkowo Przewodniczący PKW wskazał, iż instytucja dopisania wyborcy do spisu na wniosek przeznaczona jest dla osób, które czasowo, ale jednocześnie przez dłuższy czas przebywają na obszarze innej gminy (np. pracują, uczą się lub studiują). Natomiast dla osób, które chwilowo zmieniły miejsce pobytu przed wyborami ustawodawca przewidział uproszczoną formę realizacji prawa głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania, które można było szybko i w prosty sposób uzyskać w urzędzie gminy lub za pośrednictwem pisemnie upoważnionej osoby.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów na Prezydenta RP oraz warunki ich ważności zostały określone w Kodeksie wyborczym (dalej k.wyb.) w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 k.wyb. oraz w przepisach szczególnych określonych w art. 321-324 k.wyb. Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb. protest przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP może być wniesiony wyłącznie z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Na podstawie art. 321 § 1 i 3 k.wyb. w zw. z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej: u.wyb.2020) protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego

nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej: PKW), a wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których je opiera. Treść zarzutów nie może być jednak dowolna, ale powinna spełniać kryteria wymienione w przepisie art. 82 § 1 k.wyb. Osoba wnosząca protest jest ponadto zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów. Przedmiotem protestu wyborczego jest bowiem ważność wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania i ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów poparte konkretnymi dowodami o których wiadomo wnoszącemu protest. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. (art. 322 § 1 k.wyb.).

Sąd Najwyższy uznaje za dostatecznie uprawdopodobnione zdarzenie wskazywane w proteście, tj. niedopuszczenie wnoszącego protest do głosowania w drugiej turze wyborów w miejscu jego stałego zamieszkania na skutek skutecznego dopisania się protestującego przed pierwszą turą wyborów do spisu wyborców w gminie S. W ocenie Sądu Najwyższego podniesiony w proteście zarzut mieści się w kryteriach wymienionych w przepisie art. 82 § 1 k.wyb. Dotyczy bowiem naruszenia obowiązujących przepisów odnoszących się do głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów.

Protest jest jednak niezasadny, gdyż nie sposób zgodzić się z twierdzeniem wnoszącego protest jakoby brak było informacji o konsekwencjach wpisania się przez wyborcę do spisu wyborców w innej gminie niż miejsce zamieszkania, tj. że dokonanie na wniosek wyborcy takiej zmiany obejmuje obie tury wyborów. Już bowiem w dniu 3 czerwca 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza opublikowała na stronie internetowej PKW dokument zatytułowany „Informacja o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.” (https://pkw.gov.pl/aktualnosci/informacje/informacja-o-warunkach-udzialu-obywateli-polskich-w-glosowaniu-w-obwodach-glosowania-utworzonych-w-k-_pp38195). W punkcie II tego dokumentu (Głosowanie poza

miejszem stałego zamieszkania) PKW wyjaśnia: „UWAGA! Osoby wpisane na swój wniosek do spisu wyborców w miejscu pobytu czasowego będą ujęte w tym spisie wyborców również w przypadku przeprowadzania ponownego głosowania (tzw. II tury wyborów). Wzięcie udziału w głosowaniu w innym obwodzie, w tym również w miejscu stałego zamieszkania, będzie możliwe wyłącznie po otrzymaniu z urzędu gminy, który sporządził spis wyborców w miejscu pobytu czasowego, zaświadczenia o prawie do głosowania”.

Posiadanie przez obywatela konstytucyjnych praw wyborczych rodzi po stronie państwa obowiązek takiego zorganizowania wyborów, aby obywatel ten mógł skutecznie skorzystać ze swojego czynnego prawa wyborczego, nie oznacza to jednak, że obywatel nie posiada żadnych obowiązków. Musi on przede wszystkim wykazać pewien zakres minimalnej aktywności własnej. W tym przypadku oznacza to, że wyborca powinien zapoznać się z istniejącymi rozwiązaniami prawnymi umożliwiającymi skuteczne wykonanie prawa wyborczego w jego konkretnych okolicznościach życiowych, w tym z poznać konsekwencje podejmowanych decyzji. Sąd Najwyższy zdaje sobie sprawę, że „po ludzku” właściwie każdemu może się zdarzyć mylne przyjęcie (na zasadzie „subiektywnej pewności”), że podejmowane działania wywołają zakładane skutki, tj. że dopisanie do spisu wyborców przed pierwszą turą wyborów nie przesądza również miejsca oddania głosów w drugiej turze wyborów. Jeżeli jednak okaże się inaczej, to konsekwencje takiej decyzji ponosi wyłącznie wyborca. Orany państwa, w tym przypadku PKW, zapewniły, zdaniem Sądu Najwyższego, odpowiedni poziom informacji wyborczej.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 322 § 1 i 2 k.wyb. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.